

**‘Ik zal er zijn voor u’
Het Bijbelse Exodusverhaal – Paul Kevers
Deel 2 : De Godsnaam in praktijk brengen**

1 Samenvatting tekst

Hoe de Godsnaam ‘Ik-zal-er-zijn-voor-u’ (‘Jahweh’) een opdracht inhoudt voor vandaag, daarover gaat het in dit tweede deel van het artikel van Paul Kevers: “De Godsnaam in praktijk brengen”

Bijbelse ethiek

In de Tora vind je de grondslag voor een menswaardige samenleving. De ‘tien geboden’ zijn er de samenvatting van: leefregels die volgen uit het verbond van God met zijn volk. ‘Heilige’ woorden die de weg wijzen naar een ‘nieuwe toekomst’, het ‘beloofde land’. Israël heeft ze gaandeweg in zijn levensgeschiedenis ontdekt, weggeleid als ze waren uit het slavenland door hun God, JHWH. De Tora is een leerschool in ‘fijngevoeligheid’: het doen van de gerechtigheid. Typisch voor de joodse Bijbel is dat de relatie tot het goddelijke verloopt via de relatie tot de mensen.

Omgaan met crisissituaties

‘Egypte’ en ‘het beloofde land’ zijn symbolen voor dood/slavernij en leven/bevrijding. Je komt er maar als je doorheen de ‘woestijn’ gaat. In vertrouwen op God kan je de weg naar het Beloofde Land zoeken. En dit niet zonder ‘crisis’: de beproeving van het godsgeloof en de blijvende keuzes. In het verhaal van de ‘verkenning’ van het Beloofde land wordt die crisis scherp getekend: het lijkt een onbereikbare toekomst. De moeilijkheden lijken torenhoog, het godsvertrouwen minimaal.

Vier houdingen

Tegenover elke menselijke gemengde situatie kan je vier houdingen aannemen die we hier ook terugvinden:

- a. *Idealisten* blijven geloven dat het mogelijk is en koesteren de droom.
- b. *Realisten* zien de schoonheid van het ideaal, maar de moeilijkheden zijn torenhoog.
- c. *Praatjesmakers* maken het verhaal verdacht: we jagen een hersenschim na.
- d. *Retrogaanders*: kunnen we niet beter terug naar het (geïdealiseerde) verleden? Moge ’t nimmer hier verand’ren....

Houdingen die ook vandaag leven

Overall in het maatschappelijk, politiek en kerkelijk leven zijn er problemen en kijken mensen uit naar oplossingen. Ze nemen er diverse houdingen tegenover aan. Kevers werkt dit uit voor de kerkcrisis: deze nodigt uit tot opnieuw kiezen. Hij beschrijft hoe hij een kerk droomt die betekenisvol kan

zijn voor onze tijd: weg van verouderde structuren en macht; gedragen door levende geloofsgemeenschappen, minder zelfverzekerd, maar zoekend en speurend naar Gods aanwezigheid; niet veroordelend, maar bemoedigend; in relatie met andere godsdiensten en levensbeschouwingen...

2 Methodische suggesties voor de bijeenkomst

Je vindt onder nr. 3 een omschrijving van hoe we 'crisis' best opvatten en ook de dubbele betekenis van 'thora'. Belangrijk om de tekst van Kevers goed te snappen.

Als gespreksleiders is het ook belangrijk onder nr. 4 het verhaal van de 'verspieders' vooraf door te lezen, het is uitvoeriger dan wat je in de tekst zelf vindt en belangrijk om de vraag daarover te kunnen bespreken.

De vragen nodigen zeker uit tot een boeiend gesprek. Daar komt het op aan, niet op een lange inleiding door de gespreksleider! Je hoeft geen 'conferentie' te geven!

3a Crisis (Wikipedia)

Een crisis (meervoud: crises) is een zware noodsituatie waarbij het functioneren van een stelsel (van welke aard dan ook) ernstig verstoord raakt.

Het woord 'crisis' heeft in de dagelijkse spraak een negatieve lading. Van oorsprong is de term echter neutraal. Etymologisch komt het voort uit het (oud)Griekse werkwoord κρινομαι (krinomai) met de betekenissen scheiden, schiften, onder-scheiden, beslissen, beslechten, richten en oordelen. Zo bezien, is een crisis een 'moment van de waarheid', waarop een beslissing moet worden genomen die van grote invloed is op de toekomst.

3b Thora (Wikipedia)

Het woord Thora kan slaan op twee begrippen.

- a. De Thora, ook gespeld als Tora(h), (Hebreeuws: תּוֹרָה) is een Hebreeuws woord dat onderwijzing, leer, instructie of wet betekent.
- b. In het jodendom gebruikt men dit woord meestal voor de eerste vijf boeken van de Tenach (de Hebreeuwse Bijbel) die de grondslag van het joodse geloof vormen en gelden als de voornaamste heilige boeken van deze monotheïstische godsdienst.

4 De twaalf verspieder

Uit Nico Ter Linden, *Het verhaal gaat...*, p. 292 en v. (Numeri 13 en 14, Deut. 1)

Jozua en Kaleb gaan het land verkennen. Zij hebben de vruchtbaarheid ervan ervaren, maar ook zijn er moeilijkheden opgedoken. Sommigen durven de risico's niet aan. Zij evenwel laten zich niet afschrikken. De toekomst lijkt te liggen aan de kant van de durvers. Zoals Nico ter Linden het verhaal vertelt, zo blijkt het ook met ons leven te maken te hebben. Lees hieronder.

De reis is nu bijna ten einde. Nog slechts enkele dagreizen scheiden de

Israëlieten van het beloofde land. Waar zullen zij de grens overschrijden en waar zullen zij zich vestigen?

Mozes zendt verspieders uit, twaalf in getal. (...)

De verspieders (Jozua en Kaleb) verspieden het land, zoals Mozes het hun heeft opgedragen. Na veertig dagen keren zij terug. Met goed nieuws en met slecht nieuws.

Het goede nieuws behoeven ze nauwelijks te melden, want dat kan eenieder met eigen oog aanschouwen: twee mannen dragen een reusachtige druiventros aan een stok. 'Wij hebben het land verkend en wij hebben

gezien dat het een vruchtbaar land is, overvloeiende van melk en honing. Dit is zijn vrucht.'

Het slechte nieuws zet echter onmiddellijk een domper op de vreugde: 'Het volk van het land is zeer sterk, de steden zijn groot en hemelhoog ommuurd, er wonen Enakskinderen, zonen van Langhals.'

De zonen van Israël schrikken zich een ongeluk. Het is ook rampzalig. Ze zijn er bijna, nog even en alle leed zal geleden zijn, en dan blijkt alles vergeefs geweest. Hun wereld stort in. Ze zijn nergens meer. Ze zijn op.

Een oud verhaal: de toekomst ziet er aanlokkelijk uit maar jaagt ook angst aan. Zijn we niet te klein, te zwak, te onervaren? De mensen ginds zijn groot en sterk, ze zullen ons zien aankomen. Waarom hebben wij deze reis ooit ondernomen? Hadden we niet beter kunnen blijven waar we waren? We zaten daar toch goed?

Jozua ziet dat de zaak uit de hand loopt. Hij roept nog dat het land, de *erets*, goed is, ja, zeer goed, precies wat God in den beginne zei, toen hij de *erets* had geschapen. Ook de verspieder Kaleb heeft kennelijk met andere ogen gekeken dan de overigen, volgens hem kunnen ze gerust optrekken, het land is waarachtig geen onneembare veste. Maar het volk is niet meer tot rede te brengen, zo bang is het, zo ontgoocheld, zo leeg. Tot overmaat van ramp doen de andere verspieders er nog een schepje bovenop: 'Het is een land dat zijn inwoners verslindt, er wonen geen mensen maar reuzen, wij waren als sprinkhanen, in onze eigen ogen en ook in de hunne.'

Ja, dat is meestal zo: wie in eigen ogen een onderkruipsel is, is het in zijn beleving ook in de ogen van een ander. (...)

De eeuwige strijd tussen angst en verlangen.

Het verlangen zet ons in beweging. We trekken op uit het land of het huis waaraan we zijn ontgroeid. We verlangen naar de vrijheid. Maar we zijn er tegelijk bang voor, want we betreden onbekend terrein. Wie treffen wij daar aan? Zullen wij wel vinden wat we zoeken? We deinzen terug. De angst kan

zelfs zo hevig worden dat we geen stap meer durven te zetten. Kunnen we niet beter teruggaan? Er wonen reuzen en menseneters! Terug!

Angst en verlangen bepalen hoe wij de wereld en de mensen waarnemen. Zij kleuren ook onze verhouding tot God.

Angst ontwerpt God als een almachtige, een dreigende God. Dan is God geen gezelschap, geen vriend, geen zorgende vader of moeder, geen goede herder. Een vreeswekkende God is hij, onverbiddelijk, wraakzuchtig, mensontkennend. In de schaduw van die God mag een zondig mens nauwelijks ademhalen. Trouw, eerbied en dankbaarheid zijn verplichte nummers, niet de spontane uiting van een vrij en gelukkig mens.

Maar er is ook een vreze des Heren die 's mensen verlangen voedt en die hen doet groeien in vertrouwen en in levenslust. De ware vreze des Heren voert hen uiteindelijk naar een menslievende God, die met hen gaat en die hen, mochten zij vallen, op zijn vleugelen draagt. Dat is de God van Mozes en Aäron, van Jozua en Kaleb. De God in wie zij gaandeweg zoveel vertrouwen kregen dat zij hun angst overwonnen.

Die op God vertrouwen, vernieuwen hun kracht, zij slaan hun vleugels als adelaars uit, zij lopen, maar worden niet moe, zij wandelen, maar worden niet mat.

5 Suggesties voor een afsluitend gebedsmomen

O.T. meenemen. Ook Z.J. Voorbeden uit Bid om vrede, Oosterhuis: zie webstek!

Van het lied Z.J. 591 W. Barnard: Mensen, wij zijn geroepen om te leven is er geen opname op DDW. Wel op de dubbelcd Herboren Klanken, 2.2/13. Ook op internet (youtube) vind je diverse opnamen

<https://www.youtube.com/watch?v=fqjZaB2eOw>.

1. **Lied** Z.J. 591 Mensen, wij zijn geroepen om te leven (strofen 1-2)
- 2 **Bijbellezing**: Numeri 13,17-14,2: de verkenning van het Beloofde Land.
- 3 Bezinning op deze tekst: zie hierboven nr. 4 alleen tekst *met zijlijn* – voorlezen.

4 Strofen 3 en 4 van het hetzelfde **lied**.

5 **Voorbeden**: vrij

ofwel de webstek van Adem-Tocht: www.kerknet.be/organisatie/Adem-Tocht

6 Samen **afsluitend bidden**:

Waar vrees dreigt de bovenhand te halen, geef moed, o Heer.

Waar pessimisme de blik vertroebelt, geef uitzicht, o Heer.

Waar het visioen in twijfel wordt getrokken, blijf de droom voeden, o Heer.

Waar enthousiasme verlamd wordt, wees met uw kracht nabij, o Heer.

Aan- en opmerkingen kan je sturen aan guido.debonnet@skynet.be .